

MARGARET MURRAY

FOTOGRAFIA MUSEU DE MENORCA

Margaret Alice Murray (Calcuta 1863 – Regne Unit 1963) és un personatge fascinant, relacionat amb l'arqueologia de Menorca

que mereix ser analitzat amb profunditat. Gràcies a ella, els anys trenta del segle xx, es van portar a terme a Menorca les primeres excavacions amb metodologia científica als jaciments de Trepucó i sa Torreta, però, a més, va promoure una molt interessant xarxa de contactes entre els intel·lectuals que es movien entorn de l'Ateneu de Maó en el segon quart del segle xx i alguns investigadors britànics vinculats al Museu d'Arqueologia i Etnologia de la Universitat de Cambridge i al University College de Londres, on ella prestava els seus serveis.

La nostra protagonista era una dona singular per al temps que li va tocar viure. Titulada universitària, alumna i col·laboradora de l'egiptòleg William Petrie, feminista per convicció, va centrar els seus temes d'interès sobretot en l'antropologia i l'arqueologia. Va ser molt coneguda pels seus treballs sobre bruixeria i egiptologia, però el que la va dur a Menorca va ser la recerca sobre el megalitisme mediterrani i la comparació amb els monuments maltesos, illa on havia excavat prèviament.

Margaret Murray i Joan Flaquer a Torre d'en Galmés. Fotografia de Josep Mascaró Pasarius. Arxiu Mascaró Pasarius.

A més de les campanyes d'excavació a Menorca de 1930 i 1931, sufragades per Louis Clarke, director del Museu d'Arqueologia i Etnologia de Cambridge, va realitzar altres viatges a l'illa els anys 1922 i 1949, any en què va ser nomenada sòcia d'honor de l'Ateneu de Maó. L'any 1924 va escriure el primer article sobre la prehistòria de l'illa, "Bronze Age pottery from Menorca", a la revista *Man*.

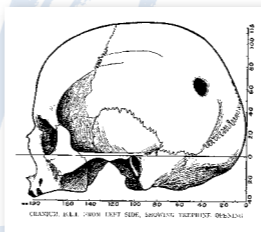
En els treballs de camp a Menorca, centrats fonamentalment en les taules, van col·laborar alumnes i especialistes britànics, sense distinció entre homes i dones, i també alguns menorquins com l'escultor i arqueòleg Walderman Fenn, l'arquitecte Francesc Femenies i el notari Joan Flaquer, que, sobretot aquest darrer, li van facilitar totes les qüestions logístiques derivades de l'excavació. La correspondència entre Murray i Flaquer, que comprèn des de l'any 1923 a 1960, és una prova de la prolongada amistat entre els dos personatges i també una font de primer ordre per complementar les publicacions de les memòries de les excavacions de Trepucó i sa Torreta, que va editar a Cambridge entre 1932 i 1938.

MARGARET A. MURRAY: MY FIRST HUNDRED YEARS. WILLIAM KIMBER & CO LIMITED. LONDON, 1963

L'any 1931 [sic], el Dr. Louis Clarke, en aquell moment director del Museu d'Arqueologia i Etnologia de Cambridge, em va proposar anar a Menorca a investigar alguns dels notables megalits d'aquesta illa. Ja havia visitat les Illes Balears amb tres dones-doctores, la Dra. Edith Guest, la Dra. Green i la Dra. Gurney. La Dra. Green podia parlar espanyol amb fluïdesa, però la Dra. Guest va ser l'esperit que va mobilitzar tot l'assumpte. Es va posar en contacte amb el senyor Flaquer i Fàbregues, advocat de Maó i arqueòleg en cap de l'illa, que sabia parlar i escriure en

anglès. Després hi havia el senyor Martí i Bella, químic d'Alaior i també un gran arqueòleg, que com el senyor Flaquer coneixia totes les restes megalítiques. Així que érem ben acompanyades. (p. 134).

Crani trepanat. Excavations in Menorca

Així, quan el doctor Louis Clarke em va preguntar si aniria a Menorca per fer una excavació per compte del seu museu, vaig acceptar amb celeritat. Formaven el nostre equip la Dra. Guest, Miss Hilda Champion, Mr. T. Balakrishnan Nayar i Mr. John Vernon. Durant la nostra estada vam ser còmodament allotjats pel vicecònsol alemany i la seva dona, a la seva gran casa construïda per Lord Collingwood durant les guerres napoleòniques. (p. 135).

Fotografia de Sa Torreta de tramontana. Autor Diego Monjo i Monjo. Col·lecció Cardona Gonyalons. Arxiu d'imatge i So de Menorca-CIM.

MARGARET A. MURRAY. «EXCAVACIONES EN MENORCA. TREPUCÓ». JOAN FLAQUER I FÀBREGUES (TRAD). REVISTA DE MENORCA, 1933, VOL. 32, 169-241

[La taula] El esplendor del monumento, las fatigas gastadas para su erección, el cuidado con la cual fue circundada, todo conduce a la misma conclusión: que la piedra horizontal era el emblema, la avanzada y el signo visible de la divinidad, levantada en lo alto para que pudiera ser vista por todo el pueblo.

Cuál fue esta divinidad, y si de sexo femenino o masculino es lo que no sabemos aún. Quedan para hacer algunas indicaciones. (1) De cualquier lado que se mire la taula su forma es la letra T; en otras palabras, tiene el perfil de la cruz Tau. Falta aún por descubrir de cuál divinidad pre-cristiana la cruz es el emblema. (2) La taula da la cara al sur, no siempre exactamente pero la variación de dirección es poco considerable. No puede pues relacionarse con el culto solar pues no mira ni a la salida ni a la puesta del Sol, ni siquiera a los equinoccios ni a los solsticios. (3) El culto no está ligado con el mar, así como pasa en la adoración maltesa, pues la taula siempre está en el interior, a menudo en sitios donde ni siquiera puede verse una pequeña franja de mar. Está esencialmente relacionado con la tierra y no con el agua, y para apoyo de esta razón el molino aquillado de la pared del témenos de Trepucó puede tener cierto significado. (4) Cuando la taula se levanta en un grupo de talayots ocupa una adecuada posición central cerca del talayot principal. Todo el grupo pudo estar rodeado con muro que lo circundaba con puertas de entrada sugiriendo una ciudad amurallada. El témenos sería el lugar de adoración para los habitantes de los talayots, y la taula en sí el objeto de aquella adoración. (p. 183).

PLEC DE LECTURA

JULIOL AGOST 2023

Margaret Murray

Biografia i selecció de textos a càrrec de Cristina Rita Larrucea

58

Fotografia: Autor desconegut. Col·lecció Guillem Pons Buades. Arxiu d'imatge i So de Menorca-CIM

DL ME 1/386/2016

CONSELL INSULAR DE MENORCA DEPARTAMENT DE CULTURA, EDUCACIÓ, JOVENTUT I ESPORTS

Xarxa de Biblioteques de Menorca

arxiu d'imatge i so de menorca

MARGARET A. MURRAY. «IMPORTANTES PUNTOS DE LA ARQUEOLOGIA DE MENORCA». JOAN FLAQUER I FÀBREGUES (TRAD). REVISTA DE MENORCA, 1949, VOL. 40, 25-27

Las islas más apartadas son las que muchas veces conservan los ejemplos más primitivos de las artes y las ciencias.

En Menorca tan solo he practicado dos excavaciones, pero en Trepucó encontré una muestra del arte primitivo y en Sa Torreta una muestra precursora de la ciencia. En Trepucó localicé unas cuentas de collar pequeñas, de vidrio azulado, que parecían, no tener demasiado interés a primera vista; pero cuando fueron examinadas en Inglaterra por Mr. Beck, cuyas investigaciones sobre antiguas cuentas de collar le otorgan la mayor autoridad en la materia, se demostró que el modo de formar tales granos era de la clase que, hasta hace poco, se suponía de invención moderna; debido a los hallazgos de Trepucó quedó probado ser corrientes en la Edad del Bronce. En Sa Torreta, en la naveta que el Sr. Flaquer descubrió, la cual excavé, entre los huesos se halló un cráneo que había sufrido trepanación. Al examinarlo los anatómicos en Inglaterra informaron que era hallazgo muy importante por ser el ejemplar más primitivo conocido de esta operación tan difícil y delicada.

Trepucó. Autor J. Femenies. Fons Consell Insular de Menorca. Arxiu d'imatge i So de Menorca-CIM

En mi opinión, la isla de Menorca, es uno de los lugares más importantes para el estudio de la civilización primitiva de Europa. Con objeto de obtener una completa información, las excavaciones de estos sitios antiguos requieren el mayor cuidado; y entre tanto esto no se haga, tales sitios deberían ser preservados de la destrucción. Los megalitos de Menorca contienen de por sí un capítulo entero en la historia del mundo y pueden proporcionar información y conocimientos que en otras partes no pueden ser hallados.

Exemplar gratuït. El cost d'aquesta edició assumida pel Departament de Cultura del Consell Insular de Menorca és de 0,21€ l'exemplar. NO EM LLENCIS REGALAM

Taula i talaiot de Trepucó. Autor desconegut. Col·lecció Guillem Pons Buades.
Arxiu d'imatge i So de Menorca-CIM. Postal

PARTICIPA AL CONCURS
A través d'aquest codi QR accedeixes a la pàgina web de
l'Arxiu d'imatge i So de Menorca on podràs participar
en un concurs relacionat amb el contingut d'aquest
plec i guanyar un premi.

